

A fogászati ellátásról

2015

TARTALOM

Bevezetés	5
I. Az egészségügyi alapellátás.....	6
II. A fogorvosi alapellátás.....	6
III. Iskola- és ifjúság-egészségügyi fogászati ellátás.....	8
IV. A fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek fogászati ellátása	9
V. A fogorvosi alapellátás igénybe vétele	9
VI. A fogorvosi ügyelet	10
VII. A fogorvosi tevékenység engedélyhez kötöttsége, szakmai felügyelete.....	10
VIII. A fogorvosi szakellátás	11
IX. Finanszírozás	11
X. A társadalombiztosítás által támogatott, térítésmentesen igénybe vehető fogászati ellátások	11
XI. Részleges térítés mellett igénybe vehető fogászati szolgáltatások	12
XII. Teljes térítési díj ellenében igénybe vehető fogászati szolgáltatások	12
XIII. Gyakran ismételt kérdések (GYIK).....	13

Bevezetés

Az **Országos Betegjogi, Ellátottjogi, Gyermekjogi és Dokumentációs Központ** (a továbbiakban: OBDK) központi hivatalként ellátja a betegek jogainak hatékony védelmét, és letéteményese az ellátotti és gyermeki jogok védelmének.

Az OBDK működteti – többek között – a betegjogi képviselők országos hálózatát, akik – jogszabályokban meghatározott keretek között – mind a fekvőbeteg-szakellátást, mind a járóbeteg-szakellátást és az alapellátás szolgáltatásait igénybevevő betegek jogait védik, segítik őket azok megismerésében és érvényesítésében.

Egészségbiztosítás keretében a fogorvosi ellátás alap- és szakellátási rendszerben vehető igénybe.

A fogorvosi alapellátáshoz képest a szakellátás bizonyos többletcompetenciákkal rendelkezik.

A fogászati ellátás nemcsak a társadalombiztosítás keretében történhet, hanem területi ellátási kötelezettséget nem vállaló fogászati magánpraxis keretében is. A biztosított állampolgárnak OEP finanszírozási kedvezményt azonban ezek a magánrendelők nem nyújtanak.

Az OBDK a magán fogászati szolgáltatónál való ellátás során elszenvedett betegjogi sérelmek orvoslásában is segítséget nyújt.

I. Az egészségügyi alapellátás

A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közé tartozik az egészségügyi alapellátás megszervezése.

Az egészségügyi alapellátás a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátást, a fogorvosi alapellátást, az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátást, a védőnői ellátást, valamint az iskola-egészségügyi ellátást foglalja magában.

II. A fogorvosi alapellátás

A fogorvosi alapellátás keretében a fogorvos feladata:

- a fog- és szájbetegségek alapellátás körébe tartozó vizsgálata, kezelése és gondozása;
- a fogászati szűrővizsgálatok végzése;
- a góckutatás;
- a várandós nők fogászati gondozása; valamint
- a sürgősségi ellátás.

Ezeken túlmenően a gyermek- és ifjúsági fogorvos, valamint az iskolai, ifjúsági fogorvos koordinálja és végzi a fogászati prevenció munkát.

A fogorvosi alapellátás beutaló nélkül vehető igénybe.

1. *A fog- és szájbetegségek alapellátás körébe tartozó vizsgálata, kezelése és gondozása*

2. *A fogászati szűrővizsgálatok végzése:* A szűrővizsgálatok célja a lakosság egészségének védelme és az egyén életminőségének, illetve élettartamának növelése a rejtett betegségeket megelőző kórállapotok, valamint az arra hajlamosító kockázati tényezők korai – lehetőleg panaszmentes – szakaszban történő aktív felkutatásával és felismerésével.

A fogászati szűrővizsgálatok a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető fogászati beavatkozások közé tartoznak.

A fogászati szűrővizsgálatok az alábbiak:

- a) a szájüreg és az arc-állcsont tájék rágóapparátus vizsgálata keretében
 - aa) az arc és az állcsontok megtekintése,
 - ab) az ajkak, a szájüreg nyálkahártyájának és a nyelvnek a megtekintése,
 - ac) környéki nyirokcsomók és a nyálmirigyek megtapintása;
- b) a fogazat vizsgálata keretében
 - ba) szuvas, tömött és hiányzó fogak, valamint fogpótlások jelenlétének megállapítása,
 - bb) a fogágy vizsgálata, ínygyulladás, fogágygyulladás, fogmozgathatóság regisztrálása,
 - bc) a szájhigiéne vizsgálata, lepedék, fogkő jelenlétének megállapítása;
- c) gyermekeknél a fog- és állcsont-rendellenességek megállapítása.

A rendszeres fogászati szűrővizsgálatokkal megelőzhetőek a szájüregi megbetegedések, valamint az egész szájüreg és a fogazat körülmintő vizsgálatával további általános, az egész szervezetre kiterjedő betegségeket is diagnosztizálhatnak. Ilyen pl.: a vérképző szervek betegségei, a cukor- és gyomorbetegség, a szívbetegség stb.

A fogászati szűrővizsgálatkor megtekintéssel és tapintással körülmintően megvizsgálják a szájnyálkahártya, a fogak, az egész szájüreg állapotát, azaz szájüregi rákszűrést végeznek. Célja a szájüreg kóros, esetleg daganatmegelőző állapotának vagy daganatos elváltozásainak a felderítése. Sajnálatos tény, hogy Európában Magyarországon a legmagasabb a szájüregi daganatos betegségben szenvedők száma.

Ezeknek a vizsgálatoknak az elvégztetését minden esetben kezdeményeznie kell az egészségbiztosítás által finanszírozott fogorvosi alapellátást nyújtó egészségügyi szolgáltatónak, függetlenül a fogászati ellátás igénybevételének okától. Abban az esetben, ha az ellátást igénybe vevő fogászati szakellátásban részesül, a fent meghatározott szűrővizsgálatokat az ellátást nyújtó egészségügyi szolgáltató végzi el.

3. *A góckutatás:* A gócbetegség olyan kórfolyamat, amely során egy adott szerv vagy egy szervrendszer megbetegedése a szervezet egy távolabbi pontján létrejött, fertőzéses, vagy nem fertőzéses eredetű idült (krónikus) gyulladásából származik.

A betegséget kiváltó idült (krónikus) gyulladást nevezzük gócnak; amely egyébként általában tünetmentes, nem fájdalmas. A leggyakrabban előforduló gócok, – tehát, hogy honnan származnak azok a kórokozók, amelyek a másodlagos betegséget okozzák, – közé tartoznak a fogak idült gyulladásai is.

4. *A várandós nők fogászati gondozása:* A várandós nők fogápolása, fogproblémáinak megszüntetése speciális szaktudást és odafigyelést igényel, mert a növekvő kisbaba egészségére is oda kell figyelni, valamint a várandósság során a kismama egész szervezete megváltozik.

Az alapellátás körébe a fogászati várandósgondozás elnevezésű beavatkozás célja igazolás kiadása a terhesség ideje alatt, valamint szűrővizsgálat elvégzése.

5. *Sürgősségi ellátás:* a fogászati sürgősségi ellátás körébe a következő beavatkozások tartoznak:

- I. Fogak friss baleseti sérüléseinek elsődleges ellátása (visszahelyezés, sínezés, gyógyszeres kötés, foghúzás)
- II. A fogból kiinduló gyulladások ellátása a fog üregének megnyitása, foghúzás (Acut odontogen gyulladások ellátása)
- III. A fogmeder gyulladás, bölcsességfog körüli gyulladt lágyrész-szövetek konzervatív kezelése (Ostitis alveolaris, pericoronitis konzervatív kezelése)
- IV. A szájüregen belüli tályog megnyitása (Intraoralisan elhelyezkedő odontogen tályog megnyitása)
- V. Nyelést vagy/és légzést akadályozó idegentest eltávolítása
- VI. A szájnyálkahártya és az ajak akut gyulladással megbetegedéseinek gyógyszeres ellátása
- VII. Állkapocs-ficam visszahelyezése (Acut mandibula luxatio repositioja)
- VIII. Frissen tört állcsont nyugalomba helyezése
- IX. A háromszatú ideg által kiváltott roham helyi érzéstelenítéssel történő csillapítása (Trigeminus neuralgiás roham helyi érzéstelenítéssel történő csillapítása)
- X. Bármilyen eredetű szájüregi vagy szájüreg környéki vérzés csillapítása (tampon, fedőkötés, véralvadást fokozó gyógyszerek helyi alkalmazása, varrat).

A sürgősségi beavatkozásokat életkortól függetlenül bármely finanszírozott fogászati alapellátási helyen térítésmentesen igénybe lehet venni azzal, hogy rendelési időn kívül a fogorvosi ügyeletek látják el ezt a feladatot. A területileg illetékes fogorvosi ügyeletek tehát az alábbi (leggyakrabban

előforduló) beavatkozásokat végzik el térítésmentesen: fogeltávolítás, fogászati röntgenfelvétel készítés, éles fogszlél ellátása, fogászati sérülés, illetve baleset ellátása, úgy, mint visszahelyezés, sinezés, gyógyszeres kötés, foghúzás, idegentest eltávolítása, állkapocsficam visszahelyezése, frissen törött állcsont nyugalomba helyezése, szájüregi, vagy száj környéki vérzés csillapítása, fog gyökérkezelés megkezdése, gyógyszerrendelés.

Amennyiben a beteg a fent felsorolt sürgősségi eseteken kívüli panasszal fordul a társadalombiztosítás által támogatott fogászati szolgáltatóhoz, előfordulhat, hogy a fogorvos egy későbbi, időpont-egyeztetést követően meghatározott időpontban látja el a beteget.

III. Iskola- és ifjúság-egészségügyi fogászati ellátás

Az iskola- és ifjúság-egészségügyi fogászati ellátás a hatályos jogszabályok szerint az iskola- és ifjúság-egészségügyi ellátás részét képezi.

Az iskola-egészségügyi ellátás iskolaorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll, amelyet fogorvos és fogászati asszisztens közreműködésével látnak el.

A fogászati alapellátást működtető feladata az iskolafogászati gyógyító és megelőző ellátás valamennyi nevelési-oktatási intézmény tanulóira kiterjedő megszervezése, továbbá a működési feltételek biztosítása. Ez alapján elsősorban az önkormányzatot terheli ez a feladat, azonban előfordulhat olyan eset is, hogy az az alapellátást nyújtó fogorvos, aki esetlegesen egyben iskola- és ifjúság-egészségügyi ellátás keretében fogászati ellátást is nyújt, jogszerűen rendelkezhet működtetési joggal, illetve praxisjoggal¹, abból fakadóan, hogy fogászati alapellátást végez.

Az iskolafogászati ellátást úgy kell megszervezni, hogy valamennyi intézmény számára fogászati rendelőt kell kijelölni.

1200 főt meghaladó tanulólétszám esetén az iskolafogorvosi ellátás biztosítására teljes munkaidéjű fogorvos foglalkoztatása szükséges. Egy teljes munkaidőben alkalmazott fogorvos által ellátott körzet gyermeklétszáma nem haladhatja meg az 1800 főt. Fogyatékos gyermeket a létszám meghatározásánál kétszeresen kell figyelembe venni.

Iskolafogorvosként gyermek-fogszakorvost vagy gyermekfogászatban jártas fogorvost kell alkalmazni.

A gyermekek, tanulók csoportos szűrővizsgálata és kezelése a területileg illetékes fogászati rendelőben évente kétszer, szorgalmi (tanítási) időben történik. Fogászati szűrővizsgálatra és kezelésre egy tanuló (tanulócsoporthoz) tanévenként 10 tanítási órától vonható el. A szűrővizsgálaton való részvétel, valamint annak ideje alatt a tanulók felügyeletét a nevelési-oktatási intézmény biztosítja.

Az iskola-egészségügyi dokumentáció része a gyermekfogászati gondozási füzet, amelynek használata a gyermek nevelési-oktatási intézménybe lépésétől kezdve kötelező.

Az iskolai, ifjúsági fogászati szolgálat által nyújtott iskolafogászati ellátás finanszírozására az OEP azzal az egészségügyi szolgáltatóval köt finanszírozási szerződést, amely a nevelési és oktatási intézménnyel a feladat ellátására megállapodást kötött.

¹ A praxisjog az egészségügyi államigazgatási szerv által a jogszabályban meghatározott orvos részére adott önálló orvosi tevékenység nyújtására jogosító engedélyben foglalt jog, amely alapján önálló orvosi tevékenység területi ellátási kötelezettséggel, meghatározott körzetben végezhető

IV. A fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek fogászati ellátása

Az értelmi fogyatékkal élők fogászati kezelése speciális körülményeket igényel, hiszen a fogpótlások, a fogmegtartó és egyéb beavatkozások az esetek jelentős részében csak narkózisban végezhetők, a megszokott fogorvosi ellátó helyeken pedig nincs lehetőség az altatásra.

Magyarországon jelenleg hat egészségügyi intézmény rendelkezik jogosítvánnyal, a fogyatékkal élők speciális fogászati ellátására. Ezen intézmények speciális, altatásra is lehetőséget nyújtó központok.

A hat egészségügyi intézmény a következő:

1. Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Kar Arc- Állcsont- Szájsebészeti és Fogászati Klinika (Budapest) – fogyatékkal élő gyermekek és felnőttek részére
2. Pécsi Tudományegyetem Fogászati és Szájsebészeti Klinika
3. SZTE Fogászati és Szájsebészeti Klinika (Szeged)
4. Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum
5. Bethesda Gyermekkórház (Budapest) – fogyatékkal élő gyermekek részére
6. Heim Pál Gyermekkórház (Budapest) – fogyatékkal élő gyermekek részére

V. A fogorvosi alapellátás igénybe vétele

A fogorvos a fog- és szájbetegségek gyógyító-megelőző alapellátását végzi.

Minden beteget – az ellátás igénybevételének jogcímére tekintet nélkül – az ellátásában résztvevőktől elvárható gondossággal, valamint a szakmai és etikai szabályok, illetve irányelvek betartásával kell ellátni.

A területi ellátási kötelezettséget vállaló és alapellátást végző fogorvosok kétféle formában végezhetik tevékenységüket. Az egyik esetében az önkormányzattal, illetőleg az önkormányzati feladatokat ellátó egészségügyi intézménnyel közalkalmazotti jogviszonyban állnak, a másik forma esetén vagy magánorvosként, vagy gazdasági társaságban működő fogorvossal köt szerződést az önkormányzat a feladat ellátására.

A fogorvos feladatait vegyes ellátású praxisban (felnőtt és gyermek), felnőtt praxisban (18 éves életkor feletti) vagy gyermekfogászat keretében láthatja el.

A fogorvos köteles ellátni az ellátási területéhez tartozó körzetben lakó személyeket, valamint a rendelési idejében hozzá forduló személyeket, ha heveny megbetegedésük vagy krónikus betegségük miatt ellátatlanságuk az egészséget károsító vagy a gyógyulást lassító állapotromláshoz vezethet. Amennyiben a személyi és/vagy tárgyi feltételek nem adottak, az állapot stabilizálását követően szükség esetén gondoskodni kell szakorvosi intézményi ellátásba utalásról.

A biztosított tekintetében területi ellátási kötelezettséggel nem rendelkező egészségügyi szolgáltató az ellátást megtagadhatja abban az esetben, ha a területi ellátási kötelezettségű feladatainak folyamatos ellátását a területen kívüli betegek fogadása veszélyeztetné. Egyebekben a területi ellátási kötelezettségen kívül lakó biztosított részére is térítésmentesen köteles nyújtani a fogorvos az egészségbiztosítás keretében járó, a társadalombiztosítás által teljes mértékben támogatott fogászati szolgáltatásokat.

VI. A fogorvosi ügyelet

Az egészségügyi ellátás folyamatos működtetésének egyes szervezési kérdéseiről szóló rendelet célja a beteg számára folyamatosan hozzáférhető egészségügyi ellátás szakmai és szervezési elveinek és szempontjainak meghatározása. Az ellátás szervezésekor biztosítani kell – többek között – a lakosság számára a folyamatos hozzáférhetőséget, az ellátás egységes színvonalát az év minden napján, stb.

A rendelési időn túli, sürgősségi fogorvosi feladatok ellátására ezért ügyeleti szolgáltatást vagy készenlétet kell szervezni. A fogorvosi ügyeleti ellátás szervezése a fővárosban, a megyeszékhelyen, valamint a megyei jogú városban legalább a heti pihenőnapokon és munkaszüneti napokon – minimum 6 órás rendelési időben – kötelező.

A fogorvosi ügyelet megszervezése az önkormányzat feladata.

Fogászati alapellátás körébe tartozó sürgősségi ellátásra a fővárosban legfeljebb hat, a 20 000 főt meghaladó lakosságú településeken legfeljebb egy, a 20000 főt nem meghaladó lakosságú települések bármilyen jellegű bevonásával 20 000 főt meghaladó lakosságú esetén legfeljebb egy, valamint a már működő ügyeleti szolgáltatásra köthető finanszírozási szerződés. A fogászati ügyelet és készenlét rendjét a fogászati alap, illetve szakellátást végző egészségügyi szolgáltatók váróhelyiségeiben ki kell függeszteni.

A fogászati ügyelet körébe az alábbi feladatok tartoznak:

- a) fogeltávolítás,
- b) vérzéscsillapítás,
- c) idegentest-eltávolítás,
- d) törött fog lecsiszolása,
- e) gyökércsatorna megnyitása,
- f) az előzőekhez szükséges érzéstelenítés és fogászati röntgen.

2014. július 1. napjától hatályos rendelkezések szerint a központi ügyeleten és a házi orvosi ügyeleten a házi gyermekorvosi ügyelet és *a fogorvosi ügyeleti ellátás elérhetőségét is fel kell tüntetni*, továbbá a központi ügyeleten, a házi orvosi, házi gyermekorvosi ügyeleten és *a fogorvosi ügyeleten fel kell tüntetni a legközelebbi folyamatosan nyitva tartó, vagy készenléti, ügyeleti szolgáltatást teljesítő gyógyszerár nevét*, címét, telefonszámát, valamint az ügyelet, készenlét kezdő és befejező időpontját.

VII. A fogorvosi tevékenység engedélyhez kötöttsége, szakmai felügyelete

A fogorvosi tevékenység működési engedélyhez kötött, melyet az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat illetékes intézete ad ki.

A fogorvosi tevékenység szakmai felügyeletét az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat Országos Tisztifőorvosi Hivatala (a továbbiakban: OTH) és a megyei kormányhivatalok népegészségügyi szakigazgatási szervei (a továbbiakban: szakigazgatási szerv) a szakfelügyelők közreműködésével látják el. A szakfelügyelet az egészségügyi ellátás teljes folyamatában az egészségügyi ágazati jogszabályok, továbbá az egyedi panaszok kivizsgálásával kapcsolatban a szakmai előírások, protokollok érvényesülésének hatósági célú ellenőrzése.

VIII. A fogorvosi szakellátás

A fogorvosi szakellátás körébe tartozik a szájszabályozás, a fogszabályozás, a fogágybetegségek kezelése, a gyermek-szakellátás.

Ennek megfelelően a fogorvos az alábbi szakosodási lehetőségek közül választhat: dentoalveolais szájszabályozó szakorvos, gyermekfogorvos szakorvos, konzerváló fogászat fogpótlástan szakorvosa, fogszabályozó szakorvos, parodontológus szakorvos.

A fogorvosi szakellátás beutalóval vehető igénybe.

IX. Finanszírozás

A társadalombiztosítási támogatással igénybe vehető fogászati ellátások főszabály szerint a jogosultat annál a fogorvosi szolgáltatóknál illetik meg, amely lakóhelye vagy tartózkodási helye területi ellátására kötelezett.

A biztosított köteles minden alkalommal magával vinni TAJ-kártyáját, valamint – 14 éven felüliek esetében – a személyazonosságát igazoló okmányát, mivel csak azok előzetes bemutatásával vehető igénybe fogorvosi ellátás. (Az orvos ugyanis az ellátás megkezdése előtt ellenőrzi, hogy az adott személy szerepel-e az ellátásra jogosultakról vezetett Országos Egészségbiztosítási Pénztár nyilvántartásában.)

X. A társadalombiztosítás által támogatott, térítésmentesen igénybe vehető fogászati ellátások

A beteg életkorától függetlenül támogatott fogászati ellátások:

- sürgősségi ellátás
- szűrővizsgálat (meghatározott gyakorisággal, pl. 18 éves kor felett évente egyszer)
- szakorvosi beutaló alapján góckutatás és más alapbetegségekhez kapcsolódó fog- és szájszabályozás kezelése
- fogmegtartó kezelés (amalgám és esztétikus fogtömés; gyökérkezelés; gyökértömés évente egyszer felszínenként)
- fogsebészeti ellátás
- fogkóeltávolítás
- nyelvátmozások kezelése

A beteg életkor/állapota alapján támogatott fogászati ellátások:

A beteg 18 éves koráig; a középiskola, szakképző iskola nappali tagozatán folytatott tanulmányok ideje alatt; a terhesség megállapításától a szülést követő 90 napig; 62 éves életkora felett a teljes körű alap- és szakellátás (orvosi munka) térítésmentes, kivéve a fogtechnikai költségeket.

A 0–6 éves korosztály *térítésmentesen* jogosult a betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatások keretében a fogászati rendellenességek felismerését célzó vizsgálatra, valamint a teljes fogászati státusz rögzítésére; a 6–18 éves korosztály – az előbbieken túlmenően – az iskola –, és ifjúságegészségügyi ellátás keretében végzett szűrővizsgálatokra; a 18 éven felüli korosztály pedig évente egy alkalommal fogászati szűrővizsgálatra.

A biztosítottak az előzőeken felül jogosultak a betegségük várható következményeinek, illetve szövődményeinek korai felismerését célzó vizsgálatok elvégzésére is.

Jogszabály a térítésmentes ellátásra való jogosultságot a szűrővizsgálatokon való részvételhez kötheti, illetve azok elmulasztása esetén az azzal összefüggő ellátások igénybevételét részleges térítési díjhoz kötheti.

Speciális eset, amikor *üzemi baleset* következtében szükséges kivehető vagy rögzített fogpótlást készíteni. Ebben az esetben a kivehető és rögzített fogpótlások fogorvosi munkája térítésmentes, a fogtechnikai eszközök árához pedig a társadalombiztosítási támogatás alapjául szolgáló ár erejéig nyújt támogatást az egészségbiztosító.

Egy másik speciális esetben, az *arc, állcsont, illetve szájüreg fejlődési rendellenességben, daganatos vagy más súlyos betegségben szenvedőknél*, a kivehető és rögzített fogpótlások, cisztaszukító és lágy-és kemény szövetpótlások orvosi munkáira térítésmentesen jogosultak, a technikai költségeket pedig szintén az előbb írt módon támogatja az OEP.

A fogorvosi ellátás térítésmentessége nem jelenti egyidejűleg a fogpótlások és egyéb protetikai eszközök térítésmentességét (például ide tartoznak a fogszabályozó készülékek).

Ezek az eszközök *gyógyászati segédeszköz*nek minősülnek.

Az OEP határozza meg, hogy mely eszközök rendelhetők társadalombiztosítási támogatással, a támogatás módjának és mértékének megjelölésével egyidejűleg.

XI. Részleges térítés mellett igénybe vehető fogászati szolgáltatások

Részleges térítés mellett jogosult a 18 éves életkor alatti biztosított *fogszabályozó készülékre*, mely azt jelenti, hogy a fogorvosi munka térítésmentes, a fogszabályozó készülék árához nyújtott támogatás mértékét pedig az OEP határozza meg és közleményben teszi közzé.

Részleges térítés mellett jogosultak továbbá a biztosítottak a rágóképeség helyreállítása érdekében jogszabályban meghatározott típusú *fogpótlásra*.

A támogatott kivehető és rögzített fogpótlások fogorvosi munkáira térítésmentesen jogosultak a 18 éves életkor alattiak, valamint a középiskola, szakképző iskola nappali tagozatán folytatott tanulmányok ideje alatt, továbbá a várandósság megállapításától a szülést követő 90 napig azzal, hogy a technikai költségekhez nyújtott ártámogatást a támogatott gyógyászati segédeszközöket kihirdető közlemény határozza meg.

A 62 éves életkor felettiak a támogatott kivehető és rögzített fogpótlások fogorvosi munkáira térítésmentesen jogosultak, a technikai költségekhez nyújtott ártámogatást a támogatott gyógyászati segédeszközöket kihirdető közlemény határozza meg.

Az egészségügyi szolgáltató köteles jól látható helyen kifüggeszteni a térítési díjak feltüntetésével a szolgáltatónál térítési díj fizetése mellett igénybe vehető szolgáltatások jegyzékét, továbbá a szolgáltatás megkezdése előtt a biztosítottat tájékoztatja az indokolt és az általa igényelt térítésköteles szolgáltatások díjáról.

XII. Teljes térítési díj ellenében igénybe vehető fogászati szolgáltatások

A 18 és 62 éves életkor közötti biztosítottak a *fogpótlások* fogorvosi munkáira teljes térítési díjat kötelesek fizetni, a technikai költségekhez nyújtott ártámogatást pedig a támogatott gyógyászati segédeszközöket kihirdető közlemény határozza meg.

XIII. Gyakran ismételt kérdések (GYIK)

1. „Állami” és „magán” fogorvos közül választhatok, ha fogászati ellátásra szorulok?

A köznyelv „állami” vagy „körzeti” fogorvosnak nevezi a társadalombiztosítás által támogatott fogászati rendelőben dolgozó orvost, míg „magán” fogorvosnak az előző csoportba nem tartozókat. Alaphelyzetben tehát társadalombiztosítás által finanszírozott vagy nem finanszírozott fogászati rendelő közül választhat a páciens.

Speciális eset, amikor a körzeti fogorvosi rendelőben található a fogorvos magánrendelője. Ebben az esetben félreértésekre adhat okot, hogy a kifüggesztett árlista a körzethez tartozó betegekre is, vagy csak a magánellátást igénybe vevő betegekre vonatkozik. Ez minden esetben tisztázásra szorul.

2. A magán fogászati rendelőben minden beavatkozásért fizetnem kell?

Igen, mégpedig az árlistában meghatározott térítést kell fizetniük a betegeknek. Az árlistát a magánszolgáltató köteles jól látható helyen kifüggeszteni az igénybe vehető szolgáltatások jegyzékével együtt.

3. Ha magán fogászati rendelőbe megyek, mire figyeljek különösen?

Ha magánrendelőbe megyünk, mindig kérjünk számlát. Ezen szerepelnie kell a pontosan kifejezett összegnek és az ezért nyújtott szolgáltatásnak. Beültetett eszközök esetében ezeket is listázni kell, mert így hiba esetén akár a gyártó is felelősségre vonható.

Pontos dokumentáció hiányában sem az orvos, sem a beteg nem tudja igazolni az eljárás menetét, lehetetlen kideríteni, hogy ki mit rontott el, és hogy kinek van igaza. Ezért lenne fontos mindkét fél érdekében, hogy a kezelés minden lépése pontosan követhető legyen.

4. Milyen papírokat kell magammal vinnem a körzeti fogorvoshoz?

Az ellátáshoz érvényes TAJ-kártya, továbbá személyazonosságát igazoló okmány (lakcímkártya) szükséges.

5. 18 éven aluli/62 éven felüli beteg/várandós vagyok, milyen beavatkozásokért kell fizetnem a körzeti fogorvosnál?

A teljes körű alap- és szakellátás (*orvosi munka*) térítésmentes, kivéve a fogtechnikai költségeket.

6. 62 éven felüli beteg vagyok, fogpótlást szeretnék, milyen költségekkel kell számolnom?

A fogpótlások fogtechnikai díj megfizetése mellett igényelhetők, tehát fogorvosi munkadíjat nem kell fizetni. Fontos azonban, hogy a biztosító a kivehető fogpótlásokat 48 hónapos kihordási idő mellett finanszírozza, míg ez rögzített pótlás esetén 60 hónap, azaz, ennyi ideig új pótlás nem készíthető biztosítói támogatással. Amennyiben azonban a maradékfogak számában változás áll be, úgy a finanszírozás a jogszabályi időn belül is újra biztosított.

7. 18 és 62 év közötti beteg vagyok, milyen beavatkozásokért kell fizetnem a körzeti fogorvosnál?

A körzeti fogorvosnál azért az ellátásért kell fizetni, amely az OEP által támogatott beavatkozáson kívül esik.

A 18 és 62 éves életkor közötti biztosítottak a fogpótlások fogorvosi munkáira teljes térítési díjat kötelesek fizetni, a technikai költségekhez nyújtott ártámogatást pedig az OEP határozza meg, tehát fogorvosi munkadíjat és fogtechnikai díjat (részleges) is kell fizetni.

8. Honnan tudhatom meg, hogy mennyit kell fizetnem a körzeti fogorvosnál?

Az egészségügyi szolgáltató köteles jól látható helyen kifüggeszteni a térítési díjak feltüntetésével a szolgáltatónál térítési díj fizetése mellett igénybe vehető szolgáltatások jegyzékét, továbbá a szolgáltatás megkezdése előtt a biztosítottat tájékoztatja az indokolt és az általa igényelt térítésköteles szolgáltatások díjáról.

9. A „fehér tömésért” fizetnem kell?

Az ún. fehér tömés, vagyis a fényrekötő fogtömés ugyanúgy ingyenesen jár az érvényes TAJ-kártyával rendelkező betegeknek, mint az amalgám tömés.

10. Milyen beavatkozásért nem kell fizetnem a körzeti fogorvosnál?

A beteg életkorától függetlenül:

- sürgősségi ellátás
- szűrővizsgálat (meghatározott gyakorisággal, pl. 18 éves kor felett évente egyszer)
- szakorvosi beutaló alapján góckutatás és más alapbetegségekhez kapcsolódó fog- és szájbetegségek kezelése
- fogmegtartó kezelés (amalgám és esztétikus fogtömés; gyökérkezelés; gyökértömés évente egyszer felszínenként)
- fogsebészeti ellátás (például foghúzás)
- fogköeltávolítás (évente egyszer)
- ínyelváltozások kezelése

Ezek az ellátások beutaló nélkül vehetők igénybe.

11. Mit jelent a szűrővizsgálat?

Célja, hogy lehetőleg egész életünkön át megtarthassuk saját fogainkat. Ennek első lépése, hogy évente legalább egyszer fogászati szűrővizsgálaton vegyünk részt, ahol *a szuvas fogakat, foghiányokat, ínyproblémákat ellenőrzik, valamint szájüregi rákszűrő vizsgálatot is végeznek.* A fejnyak régió daganatai gyakran ilyen szűrővizsgálat során kerülnek korai felismerésre. Ilyenkor lehetőség adódik megbeszélni a helyes fogmosási, szájápolási módszereket is, beleértve a fogköz tisztításának jelentőségét is.

12. Mivel tudom igazolni, hogy szűrővizsgálaton vettem részt?

A szűrővizsgálatok megtörténtét az ellátó fogorvos nyomtatvány kitöltésével igazolja. A szűrővizsgálatok elvégzésének igazolására jogosult minden fogorvos, a kizárólag magánpraxist folytató fogorvos is.

13. Rendelési időben megfájdult a fogam, nem jelentkeztem be előre a körzeti fogorvosomhoz, köteles engem fogadni?

Igen, tekintettel arra, hogy a fogfájás a sürgősségi ellátás körébe tartozik.

Általánosságban elmondható, hogy amennyiben a sürgősségi ellátás körébe tartozó panasszal fordul a beteg fogorvoshoz, köteles őt fogadni és a megfelelő beavatkozást elvégezni, amennyiben a sürgősségi eseteken kívüli panasszal fordul a társadalombiztosítás által támogatott fogászati szolgáltatóhoz, előfordulhat, hogy a fogorvos egy későbbi, időpont-egyeztetést követően meghatározott időpontban fogja ellátni.

14. A rendelési idő még nem járt le, azonban a fogorvosom már nem tartózkodott a rendelésben, szabályos ez?

A praxisjoggal rendelkező fogorvos és az adott praxisjoggal érintett települési önkormányzat közötti feladat-ellátási szerződés minimális tartalmi kellékei között szerepel a rendelési idő meghatározása.

Amennyiben a fogorvos nem tartózkodott a rendelésben az előírt rendelési időben, adott esetben előfordulhat, hogy megsértette a feladatellátási szerződésének rendelkezését.

A praxisjoggal érintett települési önkormányzat írásban felszólíthatja a fogorvost a feladat-ellátási szerződésben vállalt kötelezettségének teljesítésére. Ha a fogorvos a felszólítás ellenére sem tesz eleget a szerződésben vállaltaknak, az önkormányzat felmondhatja a szerződést.

15. Ha nem rendel a fogorvosom, kihez fordulhatok?

A praxisjoggal rendelkező fogorvos és az adott praxisjoggal érintett települési önkormányzat

közötti feladat-ellátási szerződés minimális tartalmi kellékei között szerepel a helyettesítésre vonatkozó rendelkezések meghatározása.

A fogorvos helyettesítését csak olyan orvos láthatja el, aki a fogorvosi feladatkörre előírt személyi feltételeknek megfelel.

A fogorvos köteles gondoskodni arról, hogy jól látható helyen (pl. a fogorvosi rendelő ajtaján) a helyettesítő megnevezésére kerüljön, a helyettesítő fogorvos rendelési idejének feltüntetésével egyidejűleg. (Ugyanúgy jár el a fogorvos abban az esetben is, ha szabadságra megy.)

16. A fogorvosom gumikesztyű használata nélkül dolgozik, szabályos ez így?

A fogorvosi rendelésben fennáll annak a lehetősége, hogy a különböző testnedvek a személyzet bőrére vagy ruházatára kerülnek, ezért az egészségügyi személyzet a fertőzés veszélye miatt köteles védőeszközöket viselni. A fertőzések közvetlen terjedése ellen a személyi védelem kellékei (köpeny, sapka, maszk, gumikesztyű, nagymértékű szennyeződést feltételezve cipővédő) nyújtanak hatékony védelmet.

A „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ és a Fog- és Szájbetegségek Szakmai Kollégiumának Módszertani Levele alapján – mely *Infekciókontroll a fogászaton* címmel jelent meg 2003-ban – minden olyan tevékenység végzése esetén, amikor az egészségügyi személyzet keze szennyeződhet a beteg vérével vagy nyálával, egyszer használatos gumikesztyűt kell viselni, azaz használata kötelező minden fogorvos és asszisztens számára. A betegek között kesztyűt kell váltani. A kesztyűk mosását kerülni kell.

Az Országos Epidemiológiai Központ 2013-ban kiadott egy ajánlást *A fogászati egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések megelőzésére* címmel, mely a „Johan Béla” Országos Epidemiológiai Központ és a Fog- és Szájbetegségek Szakmai Kollégiuma által 2003-ban készített *Infekciókontroll a Fogászaton* Módszertani Levelét váltotta fel, annak aktualizált változata, mely a módszertani levél kiadása óta eltelt időben megjelent, fogászati egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések megelőzésével kapcsolatos ajánlásokat integrálta.

Az ajánlás a korábban kiadott módszertani levélben foglaltakhoz képest, a kesztyűre, mint védőeszközre, nem tartalmazott új rendelkezést.

17. Iskolafogászaton milyen beavatkozásokat végezhet a fogorvos? Kell-e a szülő hozzájárulása?

Az iskolafogászati tevékenységet ellátó fogorvos alapfeladata, hogy a körzetéhez tartozó gyermekeket – egyénileg és csoportosan – fogászati gondozásban részesítse, továbbá, hogy a preventív és terápiás ellátást a szükségleteknek megfelelően végezze.

Feladatai közé tartozik, hogy:

- évente két alkalommal a rendelésben elvégezze a tanulók csoportos fogászati vizsgálatát és kezelését
- további kezelésre szorulókat visszarendelje
- szakellátásra (pl. fogszabályozó kezelésre) irányítsa a rászorulókat

Az óvodások esetében a szűrővizsgálatot évente legalább egyszer köteles elvégezni.

Fontos kiemelni, hogy a kisiskolások, óvodások ellátása során a szülő tájékoztatása és hozzájárulása nélkül nem történhet semmiféle beavatkozás. A fogászati szűrést megelőzően az iskola értesíti az érintett szülőket a vizsgálatokról, és egyben nyilatkozatot kér tőlük, hogy a szűrés eredményeként esetleg szükséges fogorvosi beavatkozáshoz hozzájárulnak-e, vagy csak a szűrés eredményét kérik, és más fogorvosnál kívánják igénybe venni az ellátást.

18. Kihez fordulhatok, ha sérelem ér fogászati beavatkozással kapcsolatban?

A fogászati ellátás során – akár állami, akár magán ellátóról van szó – kiemelten fontos a kezelések pontos dokumentációja mindkét fél érdekében.

Problémás esetekben a betegeknek mindenképpen érdemes betegjogi képviselőhöz fordulniuk, akár magán-, akár állami rendelőről legyen szó.

A betegjogi képviselői hálózat az OBDK, mint független központi hivatal keretein belül működik, szolgáltatásuk mindenkinek ingyenesen jár, elérhetőségeiket pedig minden rendelőben fel kell tüntetni.

A betegjogi képviselők vitás esetekben a kérdés eldöntéséhez szakvéleményért fordulhatnak a szakfelügyelő főorvoshoz, aki segít feltárni, hogy megalapozott-e a beteg panasza, és valóban történt-e mulasztás. Fontos azonban tudni, hogy a betegjogi képviselők elsődleges feladata a felek álláspontjának közelítése. Általában a peren kívüli megegyezést szokták szorgalmazni, hiszen egy évекig elhúzódó per sokkal kellemetlenebb mindkét félnek. Mivel az orvosok nagy része ma már széles körű, minden kockázatra kiterjedő biztosítással rendelkezik, ez a megoldás a jellemzőbb. A betegjogi képviselő hatásköre is eddig terjed, a bíróság előtt a peres eljárás során már nem képviselheti a beteget.

19. Honnan tudhatom meg, hogy ki az illetékes betegjogi képviselő ügyemben és miben tud ő nekem segíteni?

Az országos jogvédői hálózat keretében megyei illetékességgel működő betegjogi képviselők illetékességi területe az OBDK honlapján (www.obdk.hu) a „Betegjog” ponthoz tartozó „Betegjogi képviselők elérhetőségei” alpont alatt található meg, ahol e-mail címük és telefonszámuk is megtalálható. A betegjogi képviselők az OBDK nyilvántartási számával ellátott fényképes kártyaformátumú igazolvánnyal rendelkeznek, amely megkönnyíti az azonosíthatóságot az intézmények és az állampolgárok részére is.

Az illetékes betegjogi képviselő neve és elérhetősége megtalálható továbbá minden **egészségügyi szolgáltató egészséges hirdetésén, továbbá amennyiben honlappal rendelkezik, akkor a honlapon is.**

A betegjogi képviselő tevékenysége során:

- segíti a beteget jogai megismerésében, az egészségügyi dokumentációhoz való hozzájutásban, annak megértésében, az azzal kapcsolatos megjegyzések, kérdések feltételében;
- segít a betegnek panaszra megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását, mely megkeresésre az egészségügyi szolgáltató 30 napon belül köteles érdemben válaszolni (kivételet képez, ha a panasz orvoslásához más szerv vagy hatóság megkeresése szükséges, mely esetben 60 nap az ügyintézési határidő);
- a beteg írásbeli meghatalmazása alapján – a beteg gyógykezelésével összefüggő ügyekben – panaszt tehet az arra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságnál, és az eljárás során képviseli a beteget;
- kapcsolatot tart – működési területén – az egészségügyi szolgáltatást nyújtókkal és fenntartóikkal, a térségi egészség szervezési pontokkal, az Országos Tisztifőorvosi Hivatallal, a fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervével és egészségbiztosítási pénztári szakigazgatási szervével, a területi igazságügyi szakértői kamarákkal;
- jogosult az egészségügyi szolgáltató területére belépni, iratokba betekinteni, az egészségügyi dolgozókhoz kérdést intézni;
- rendszeresen tájékoztatja az egészségügyi dolgozókat a betegjogokra vonatkozó szabályokról, azok változásáról; különös figyelmet fordít a kiszolgáltatott helyzetben lévő betegjogi védelmére;
- a felek közötti vita békés megoldására, egészségre törekszik, melyet mediációval segít elő.